

Asia: VN/16881/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi terveydenhuoltolain ja sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annetun lain muuttamisesta

Edustan

Klikkaa ja lisää otsikko valintakysymykselle

muu

Miten esitys vastaa hallitusohjelman tavoitteisiin

1) Tukeeko esitys tavoitteita vahvistaa psykoterapiapalveluiden saavutettavuutta uudistamalla psykoterapeuttikoulutusta kaksiportaiseksi ja säätämällä ensimmäisen portaan koulutus maksuttomaksi.

Kyllä, miksi?

2) Tukeeko esitys mielenterveyspalveluiden saatavuuden parantamista kehittämällä perustason mielenterveyspalveluja ja porrasteista hoitomallia?

Kyllä, miksi?

3) Tukeeko esitys lasten ja nuorten terapiatakuuta?

-

Esityksen mukaan kaksiportaisen psykoterapiakoulutuksen ensimmäisen taso sisältäisi yhtenäiset edellytykset tuottavan teoreettisen koulutuksen (30 op) lisäksi menetelmällisten opintojen kokonaisuuden (15 op), joka voisi sisältää koulutusta lyhytinterventioihin tai eri psykoterapiasuuntauksille ja -muodoille yhteisiin terapeuttisiin taitoihin

Toteuttaako tällainen ensimmäisen tason koulutus kaksiportaisen psykoterapiakoulutuksen tavoitetta?

Kyllä, miksi?

Toteuttaako tällainen ensimmäisen tason koulutus palvelujärjestelmän tarpeiden mukaista koulutusta?

Kyllä, miksi?

Palvelujärjestelmien tarvitsemien lyhytinterventioiden vuosittaiseksi koulutustarpeeksi on arvioitu noin 2 000 - 4 000 koulutettavaa vuodessa. Millaisessa yliopistojen ja hyvinvointialueiden työnjaossa ja yhteistyössä lyhytinterventioiden koulutus tulisi toteuttaa, jotta se toteutuisi määrällisesti ja laadullisesti riittävänä? Mahdollistaako esitys tarkoituksenmukaisen työnjaon ja yhteistyön?

Esityksen tavoitteiden toteutumiseksi on tärkeää varmistaa, ettei koulutukseen pääsy käytännössä rajaudu vain hyvinvointialueiden tai julkisen sektorin henkilöstöön. Työterveyshuollolla, mukaan lukien yksityissektorilla työskentelevillä työterveyshoitajilla, on keskeinen rooli työikäisen väestön mielenterveyden varhaisessa tukemisessa. Koulutusrahoituksen kohdentumista tulee täsmentää siten, että koulutukseen pääsy perustuu ammattipätevyyteen ja koulutustarpeeseen, ei työnantajasektoriin.

Rahoituksesta

Toteuttaako esitetty rahoitusmalli esityksen mukaisen koulutuskokonaisuuden toteuttamista?

-

Muuta huomioita esitettyyn rahoituksen myöntämiseen ja maksamiseen liittyen?

Liitto pitää perusteltuna esityksessä kuvattua lähtökohtaa, jossa ensimmäisen portaan terapiakoulutus nähdään ammatillisena lisä- ja täydennyskoulutuksena ja jossa hyödynnetään olemassa olevia koulutus ja rahoitusjärjestelmiä.

Esityksen tavoitteiden toteutumiseksi on kuitenkin tärkeää varmistaa, ettei koulutukseen pääsy käytännössä rajaudu vain hyvinvointialueiden tai julkisen sektorin henkilöstöön. Työterveyshuollolla, mukaan lukien yksityissektorilla työskentelevillä työterveyshoitajilla, on keskeinen rooli työikäisen väestön mielenterveyden varhaisessa tukemisessa. Koulutusrahoituksen kohdentumista tulee täsmentää siten, että koulutukseen pääsy perustuu ammattipätevyyteen ja koulutustarpeeseen, ei työnantajasektoriin.

Sosiaalihuollon ja terveydenhuollon ammattihenkilön erikoispätevyys

Huomioita ehdotettuun erikoispätevyyteen ja sen rekisteröimiseen liittyen?

Liitto tunnistaa riskin koulutuksen sisällöllisestä vaihtelusta eri koulutuksen järjestäjien välillä. Koulutuksen keston tai opintopistemäärän sitominen lainsäädäntöön ei kuitenkaan ole tarkoituksenmukaisin keino laadun varmistamiseen.

Tasalaatuisuuden varmistamiseksi keskeistä on määritellä valtakunnalliset osaamistavoitteet, edellyttää näyttöön perustuvia menetelmiä sekä rajata koulutus selkeästi psykoterapiaan nähden.

Ammattihenkilölainsäädäntöön kytkettävä erityispätevyys on tarkoituksenmukainen väline laadun ja asiakasturvallisuuden varmistamiseen samalla, kun koulutuksen toteutustavat säilyvät joustavina.

Pääsy 1 tason terapiakoulutukseen

Terveydenhoitajan (AMK) tutkinto antaa soveltuvan perustan mielenterveyden edistämiseen ja psykososiaaliseen työhön. On perusteltua, että psykoterapiakoulutukseen pääsy edellyttää lisäksi 30 opintopisteen laajuisia psykologian tai psykiatrian opintoja, joita voidaan suorittaa ammattikorkeakouluissa erikoistumiskoulutuksina tai erillisinä täydentävinä opintoina.

Muuta huomioitavaa esitykseen liittyen?

Huomiot

Lausunto kokonaisuudessaan:

Yleisarvio esityksestä

Hallituksen esityksen tavoitteena on vahvistaa perustason mielenterveyspalveluja, nopeuttaa hoitoon pääsyä ja mahdollistaa vaikuttavien psykososiaalisten hoitojen ja lyhytinterventioiden oikea aikainen toteutus. Psykoterapiakoulutuksen kaksitasoinen malli ja ensimmäisen tason koulutuksen maksuttomuus vastaavat tunnistettuun tarpeeseen, sillä mielenterveyden haasteet kuormittavat yhä enemmän työikäistä väestöä ja varhaisen tuen saatavuudessa on merkittäviä viiveitä.

Työterveyshoitajaliitto pitää esitystä lähtökohtaisesti erittäin kannatettavana. Painopisteen siirtäminen vahvemmin perustasolle tukee ennaltaehkäisyä, työ ja toimintakyvyn säilymistä sekä kustannusvaikuttavuutta.

Työterveyshoitajien rooli perustason mielenterveystyössä

Työterveyshoitajat kohtaavat työikäisiä asiakkaita usein varhaisessa vaiheessa ennen diagnooseja. Työterveyshuollossa tunnistetaan säännönmukaisesti kuormittuneisuutta, lieviä mielenterveyden häiriöitä, stressiä sekä työkykyyn liittyviä psykososiaalisia riskitekijöitä.

Liitto katsoo, että esityksen tavoitteet toteutuvat parhaiten integroidulla perustason mallilla, jossa 1 tason terapiat ja psykososiaaliset lyhytinterventiot ovat osa perusterveydenhuollon ja työterveyshuollon normaalia asiakastyötä. Useiden sosiaali ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden mahdollisuus toteuttaa rajattuja ja koulutukseen perustuvia interventioita nopeuttaa hoitoon pääsyä ja tukee työkyvyn säilymistä. Työterveyshoitajien osaamisen hyödyntäminen on tässä kokonaisuudessa tarkoituksenmukaista ja kustannusvaikuttavaa.

Rahoitus

Liitto pitää perusteltuna esityksessä kuvattua lähtökohtaa, jossa ensimmäisen portaan terapiakoulutus nähdään ammatillisena lisä ja täydennyskoulutuksena ja jossa hyödynnetään olemassa olevia koulutus ja rahoitusjärjestelmiä.

Esityksen tavoitteiden toteutumiseksi on kuitenkin tärkeää varmistaa, ettei koulutukseen pääsy käytännössä rajaudu vain hyvinvointialueiden tai julkisen sektorin henkilöstöön. Työterveyshuollolla, mukaan lukien yksityissektorilla työskentelevillä työterveyshoitajilla, on keskeinen rooli työikäisen väestön mielenterveyden varhaisessa tukemisessa. Koulutusrahoituksen kohdentumista tulee täsmentää siten, että koulutukseen pääsy perustuu ammattipätevyyteen ja koulutustarpeeseen, ei työnantajasektoriin.

Koulutuksen pituus ja sisältö

Liitto tunnistaa riskin koulutuksen sisällöllisestä vaihtelusta eri koulutuksen järjestäjien välillä. Koulutuksen keston tai opintopistemäärän sitominen lainsäädäntöön ei kuitenkaan ole tarkoituksenmukaisin keino laadun varmistamiseen.

Tasalaatuisuuden varmistamiseksi keskeistä on määritellä valtakunnalliset osaamistavoitteet, edellyttää näyttöön perustuvia menetelmiä sekä rajata koulutus selkeästi psykoterapiaan nähden. Ammattihenkilölainsäädäntöön kytkettävä erityispätevyys on tarkoituksenmukainen väline laadun ja asiakasturvallisuuden varmistamiseen samalla, kun koulutuksen toteutustavat säilyvät joustavina.

Pääsy 1 tason terapiakoulutukseen

Terveystieteiden (AMK) tutkinto antaa soveltuvan perustan mielenterveyden edistämiseen ja psykososiaaliseen työhön. On perusteltua, että psykoterapiakoulutukseen pääsy edellyttää lisäksi 30 opintopisteen laajuisia psykologian tai psykiatrian opintoja, joita voidaan suorittaa ammattikorkeakouluissa erikoistumiskoulutuksina tai erillisinä täydentävinä opintoina.

Liitto pitää tätä koulutuspolkua tarkoituksenmukaisena ja työelämälähtöisenä, mutta korostaa, että:

- koulutusten saatavuus tulee turvata valtakunnallisesti
- koulutusmahdollisuuksista on viestittävä selkeästi
- koulutukseen osallistumista tulee tukea työnantajarahoituksella ja työajallisilla järjestelyillä

Koulutuksen tuoma lisäarvo

1 tason terapiakoulutus ja psykoterapeuttiset valmiudet vahvistavat työterveyshoitajien osaamista mielenterveyden varhaisessa arvioinnissa ja hoidossa. Ne mahdollistavat vaikuttavien lyhytinterventioiden tarjoamisen, tukevat työkyvyn arviointia ja parantavat hoidon jatkuvuutta sekä vähentävät tarpeetonta ohjautumista erikoissairaanhoidon.

Osaamisen vahvistaminen vastaa suoraan esityksen tavoitteeseen parantaa peruspalvelujen saatavuutta ja vaikuttavuutta.

Johtopäätökset

Työterveyshoitajaliitto ry tukee hallituksen esityksen tavoitteita ja pitää tärkeänä, että:

- työterveyshoitajat tunnustetaan keskeiseksi ammattiryhmäksi 1 tason terapiatyössä.
- koulutukselliset edellytykset ja selkeät koulutuspolut sisällytetään toimeenpanoon
- työelämän ja työikäisten erityispiirteet huomioidaan palvelujen kehittämisessä

Liitto on valmis osallistumaan jatkovalmisteluun ja koulutuksellisten ratkaisujen kehittämiseen.

Becker Eve
Suomen Työterveyshoitajaliitto ry